

CATALANISTA

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

-- La correspondencia al Director --

Los originals no 's tornan.

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ

Carrer de Las Valls, 23.-Teléfono, 169.

SABADELL

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Sabadell.		2 rals al mes.
Fora.		8 » trimestre.
Un número sol.		1 »
Annuncis a preus convencionals.		

CENTRE CATALÀ DE SABADELL

Segons disposa l' article 7 dels Estatuts, lo Concell General d' aquest Centre convoca á reunió de seccions pera elegir las juntas respectivas que dehuen actuar en lo vinent exercici de 1893-94 en los dias que á continuació s' expressan:

Dimars	dia 19	dels corrents:	Secció de Ciències, Llegislació é Historia.
Dimecres	» 20	» » »	» Agricultura, Industria y Comers.
Divendres	» 22	» » »	» Belles Arts y Bellas Lletres.

Las reuniones tindrán lloch los esmentats dias á dos quarts de nou de la nit.

Los càrrechs elegibles son: President, Vis-president y Secretari.

La elecció de President, Vis-president y Tresorer de la Comissió d' Excursions y Propaganda catalanista, se verificará en l' acte de Reunió General de socis que oportunamente s' avisará.

Sabadell 14 Setembre 1893.

P. A. del C. G.

Lo Secretari,

JOAN CAPMANY

DISCURS

LLEGIT PER DON ÀNGEL GUIMERÀ, PRESIDENT DEL JURAT DEL PRIMER CERTÀMEN LITERARI CELEBRAT PER LO «CENTRE CATALÀ» DE VILAFRANCA DEL PANADÈS LO DIA 31 D' AGOST.

Senyors:

Si 'ls certàmens que, á semblansa dels Jochs Florals de Barcelona 's venen celebrant per Catalunya, no fossin altra cosa més que una senzilla festa local, en que 's tria una dama, símbol de gentilesa y de hermosura, y ahont, á semblansa dels antics torneigs, s' enalteix y premia al triomfador en bregas literaries, be podríam abogar avuy per la supressió de tals ceremonias, y ab ellas per la supressió de las nostras festas majors y de tot lo que en nostre país revesteixi caràcter de manifestació d' alegria. Més las solemnitats d' aquets certàmens literaris y las solemnitats de las festas majors, en nostres pobles y vilas, representan bona cosa mes que festosas y banals ceremonias sense cap transcendencia práctica.

Un cop al any las festas majors son la manifestació de nostra vida, son la prova palpable de que que no hem desaparegut encara del demunt de la terra catalana, esborrats com á rassa, per las embestidas criminals del poder centralisador. En las festas majors y en las firas de la terra, no donantsen ben be compte molts dels catalans mateixos, se diu alt al só de las orquestas dels pobles, de las grallas, de las tenoras, en los carrers, en los temples, en las balladas, que no han desaparegut las costums seculars de nostras planuras y montanyas. Y en las casas payrals, al voltant de la taula antiga, que hermos encara 'l veure ajuntada tota la parantela! Que hermos trobar á l' ombra de la soca revejida las brancas y e-queixos que havían sigut trasplantats á altres llocs llunyans pera donar fonament á altres familias catalanas! Que hermos lo veure al voltant del avi de cabellera blanca, corvat per los anys y las fatigas, al reposat hereu ab sos germans y germanas, y entre ells, com pollets, casi magats sota l' ala de la lloca, la bellugadissa maynada! Als vells se 'ls hi humitejan los ulls pensant en los que han mort, á la fadrinalla 'ls hi espurnan de goig parlant de festeigs!... Mentres hi hagi la llar catalana mentres en las firas y festas majors s' hi ajuntin los vells y 'ls joves pera avivar son caliu, no morirà Catalunya.

Y per sa part, senyors, los certàmens literaris de la nostra terra son també manifestacions esplicitas y sempre conscients d' aquest nobilíssim sentiment de patria. En 'lls s' enalteix ab las galas de la poesia, ab la severitat de la prosa, tot lo que ha contribuït á donar vida de nació á aquesta patria avuy desventurada, trayent del olvit sos fets gloriosos, descubrint sos monuments perduts, cantantse costums passadas y fent vots per sa próxima y cumplerta resurrecció en mitj dels pobles lliures.

Prova de que 'ls actuals certàmens volen dir ab veu ben clara 'l despertament autonómich de la terra catalana, la trobém també en

que sempre que s'ha intentat implantar certàmens literaris á Catalunya, tant no mes á la nació espanyola, no han trobat ressó en la opinió pública y fins han mort quasi tots avans de néixer y sempre ab lo més espantós dels ridículs. A Madrid s'ha prubát d'instaurar uns Jochs Florals: los hi faltavan pobres pera respirar ayre de patria, que tampoch allá hi era, y's van en nom rídiculs. Sols viuen fora de Catalunya los catalans que responen al sentiment de la restauració de las nacionalitats de la Península. Bevinguts, donchs, á la vida dels Jochs Florals com los presents de Vilafranca del Panadés, ja que els son testimoni del desveïllament de la patria; que no es la patria xica, com diuen alguns que la deuen mirar per la petitesse de son cor y de sos sentiments, sino la patria gran, la nostra Catalunya.

Deixeu, senyors, donchs, que jo m'en enorgulleixi de pendrer part en lo present acte, agraïntvos ara y sempre, ab tota la forsa de la meua vida, que hagueu pensat en mi pera ocupar aquest lloch que tant m'honra, degut sens dupte á ésser casid' aquesta comarca, puig no lluny d'ella vaig comensar á pensar y á sentir, obrintsemhi ja que no 'ls ulls del cos los ulls de l'ánima, y degudas també las vostras bondats pera mi á trobar-me identificat en un tot ab lo vostre catalanisme, que es pur, sense passions mesquinas que l'entelin, concretat avuy y tot dia que vinga, felís ó de proba, á treballar per la honra, ara pel fanch, y per la restauració de la prosperitat material de nostra terra.

Permeteu, donchs, senyors, ja que la costum m'obliga á parlar en aquest certàmen, que vos diga quatre cosas respecte al regionalisme; la cuestión que preocupa á Espanya tota, la única dé que jo puch parlarvos en tals moments, y la única, per l'interés que li dona la seva oportunitat, n'estich segur, que vosaltres no us distraureu al escoltarla.

Lo regionalisme, tal com avuy se 'l considera, y concretantlo al nostre país, lo catalanisme, no es altra cosa que 'l govern de casa per la gent de casa y valentnos de totas las forsas de vida que tenim á casa. Es á dir, Catalunya per los catalans y pera'ls catalans; sense que hi hagi en aquesta aspiració ni la mes petita ombra d'egoisme; porque aixís com volem y treballém pera que vingui aquest estat de cosas pera nostra terra, desitjém y contribuïrém, sempre que hi hagi ocasió pera ferho á fi de que Valencia siga governada per los valencians, las Buscongadas per las bascos, Galicia per los gallegos, Aragó per los aragonesos, Castella per los castellians... totas las regions naturals, que eran patrias viventas y que encara respiran, per ellas mateixas; mes totas dintre d'un llas comú, que en lloch de ser com ara un grillet deshonorós de vil tiranía, sia una abrassada de protecció mútua entre germans, tots de major edat, sota un mateix cel y sobre una mateixa gleva que ningú bregará may més porque's trenqui. Aixó es nostre regionalisme; lo que 'ls ignorants, los poruchs ó 'ls que no 'ls hi convé que vingui, porque explotan la manera de ser actual, nediuen nostre separatisme.

Aixó es lo que volém los catalanistas d'ara, y 'l que volían los catalanistas de passadas centurias, que allavors ho eran tots catala-

nistas. Del present, de nostras honradas aspiracions d' ara respon lo nostre passat gloriós y digne: los pobles confederats ab Catalunya següiren sent nacionalitats distintas, ¡que va que dar per la Unió dels reys Catòlics l' anar furtant, un dia darrera l' altre y engruna á engruna, tota la nostra autonomia! Per aixó, senyors, en aquell temps ningú 's resistía á cridar en lloch de Visca Catalunya, visca Aragó, visca la confederació aragonesa, que simbolisava 'l conjunt dels pobles de la llibertat; y avuy surt esmortuït de molts llávis lo crit de Visca Espanya que vol dir, cada dia més, visca la tiranía.

En altre temps, senyors, calía argumentar llarch y seguit pera convéncer als indiferents y á la massa de la gent cómoda, que no 's vol amohinar per res y que á Espanya es molt numerosa, de que la nació gastava miserablement las sevas forsas en mans dels vividors de la política pera portarla un dia més ó menos pròxim á la seva ruina; al present ja no 's necessitan pera demostrarho discursos ni altra classe de probas. No hi ha sino encomanar á tothom que tinga ulls pera mirar que observi al seu voltant y dintre de sa propia casa, y 's convencerá de que ja hi hem arribat al descrédit, al desgavell, á la ruina. al salvís qui puga. Qué queda dels antichs partits polítichs, quals masses entussiasmas y convensudas, ab tot y sos errors, mereixen lo mes gran respecte perque la bona fé anava ab ellas y d' ellas sortían los cors generosos que donavan la sanch y fins la vida tota en la defensa dels seus ideals? Qué queda avuy d' aquells homes armats, baluarts vivents dels grans partits espanyols? Res ó casi res, lo que queda d' un edifici que ha vingut ab tot son pes á terra. Qui ho tinga per exagerat, y 's consideri encara com formant part d' aqueixos partits polítichs, que 's posi la ma sobre 'l cor y 's sentirá ell mateix fret, indiferent, apagats aquells fochs del entussiasme d' altres dias? Hont es aquell partit moderat ab sos convensuts homes d' inteligencia privilegiada? Hont es aquell partit carlí, sencer, creyent, ple de fe y d' esperansa, aquell partit que no volía pau ni treva, que no 's venía ni consentia pactes ab sos enemichs, que no reposava may l' arma, entregantla'l que anava á morir al que deixava 'ls jochs de noy pera empunyarla? Hont es aquell partit lliberal, cavaller fins al mes exagerat romanticisme, que voltava idólatra 'l bressol d' una reyna. y ab sos cants de guerra la endormía? Ah! digueuli avuy á aquest partit lliberal que 'l descendent d' aquella reyna, casi encara al bressol, te en perill lo seu trono: digueuli que prengui l' arma, que volti 'l llit del Rey infant pera defensarlo dels seus enemichs, y no veureu lluhir un fusell ni aixecarse un sol home, perque 'ls vells ja tots son al sepulcre y ls joves ja han perdut la fe, y si algun ne queda per desenganyar encara, tot lo seu entussiasme consistirá en alegrarse de que al trono 'l defensin los soldats: y ell, en lloch del arma de son pare, pendrá 'l periódich del dia pera emocionarse ab las sevas noticias.

De las desferras d' aquest partit, allavors lo mes avansat á Espanya, se n' han fet los partits canoví, 'l sagastí y 'ls partits republicans. Parlém dels partits que 's distribuixen lo govern de la nació: del canoví y del sagastí. Tota la seva vida está á la capital, en los governs civils de provincia, y en mans dels alcaldes y dels cacichs

dels pobles, no busquem aquets partits en lloch mes. Los de dalt apoyant als de baix, y 'ls de baix als de dalt, han fet una rahó social de protecció mutua que, posant á la nació tota als peus d'uns homes sense consciencia ni pudor polítich, beneficían la hisenda de tots en son profit únich, y ab fam insaciable tot ho han destruhit aixugant las fonts de riquesa del pays, fins arribar als moments actuals en que, ja res trobant pera viure, han perdut la serenitat que pera explotar á la víctima 's necessita, y qualsevol medi 'l troban bo ab tal d'arribar á la butxaca del escanyat productor; En Sagasta, en Cánovas, altre temps ídols venerats del poble, que 'ls creya y 'ls seguía y per ells exposava la vida en las barricadas dels carrers y en las montanyas, refiats y emportats per l' entusiasme mentider dels seus discursos, en que 's prometía fer corre rius d' or á través de la nació espanyola!.... Y avuy tot lo pays; desde 'ls Pirineus fins á Cádiz, aixecantse com un sol home, protesta de las malifetas ministerials d' aquets dos partits, quals homes desde 'l centre d' Espanya han escampat per tot la miseria. Ara ja es inútil lo que puga fer aquesta gent pera calmar l' ànsia de justicia per los pobles sentida: ha perdut complertament la confiança, y fins un projecte de ley que per casualitat pogués sortir be al govern fora rebut ab la xiulada de tothom. No hi ha població, estament ó industria á qui no se li hagi fet una ofensa ó no s' hagi posat en perill la seva vida. Quan los carlins eran á la montanya, molts pobles pagavan doble contribució; donchs en conjunt surten més perjudicats ara que la pau material es á Espanya. Establiren lo sufragi universal que l' endemà ells mateixos lo trampejaren. Ja 'l tenen ara 'l sufragi universal veritat: la opinió de tothom contra 'l govern. Per cada vot fals ó cert que va anar á las urnas en las passadas eleccions per diputats, son ara a milers los vots emesos en aquest sufragi contra 'l govern, dels pobles que 's revoltan.

Y perque 's vegi millor lo molt camí que s' ha fet en pòchs anys, recordis la vinguda d' en Cánovas á Barcelona quan la passada Exposició Universal. No semblava sino que havia arribat l' héroe guanyador en cent batallas; més al cap de pòchs dias del victoreig dels seus en lo Parch de Barcelona, los saragossans, en mitj de la xiulada més espantosa, volgueren tirar-lo pont-avall del Ebro. Y la entrada d' en Sagasta á Barcelona, també fentse arrossegar lo carruatje per sos partidaris, y ara atravesant mitja Espanya per anar á Sant Sebastián, voltat del silenci despreciatiu y amenassador dels pobles, custodiat en lo tren per la guardia civil, igual que 's custodia á un criminal. Senyors, qualsevol extranger que s' hagués fixat en l' odi de las regions d' Espanya per los governs d' aquesta época; qualsevol que hagués vist com bull la sanch basca en contra del home que trepitja las sevas llibertats seculares, la antipatía dels catalans á l' enemich de la seva industria y la seva agricultura y sas lleys sagradas, la animadversió dels valencians y 'ls gallegos y 'ls fills d' Aragó y Andalusia, y 'ls Castellans al sostenidor de tantas tropelías y de tants robos que, ab capa de contribucions legals, se volen fer efectius... Qualsevol extranger, repetim, que haventse fixat en aquest inquantable estat de cosas, hagués vingut aquets dias á Espanya, y s'

hagués trobat ab lo tren que danya 'l president del consell de ministres á San Sebastián, s' hauria cregut que ja havia triomfat la revolució més honrada y més justa de totes las revolucions que hi han hagut en aquest país, y que las regions espanyolas, seguras ja de la seva sort futura, s' enduyan en vago celular al senyor Sagasta, pera que, devant del noble bascongat, dongués compte de sa vida política desde la barra dels acusats.

Mes aviat s' hauria convençut l' extranger de que 'ls governs d' Espanya, ab tot y que no mes un alé d' ayre 'ls aguanta, no, no cauhen, ni á cops de pedra!

Tot aixó vol dir, senyors, que dintre de poch temps, per no dir que ja hi som arribats ara, sols quedaran duas úniques forses á Espanya, mes las duas exuberants de vida y d' entusiasme. La una es la massa regionalista, més ó menos avansada, més ó menos franca y decidida y despres de preocupacions. L' altra es la massa socialista, ab las sevas ramificacions y embrancaments de comunisme y anarquisme y altres calificatius interminables. Y tan apartats com se troban lo regionalisme y 'l socialisme, mirats en sos principis absoluts, en un punt tenen certa semblansa: en la manera d' apreciar son afecte á Espanya. Per uns y altres l' amor á la patria espanyola es en segon lloch. Per los socialistas primer es lo mon que Espanya; pera nosaltres, los regionalistas, primer que Espanya es Catalunya.

Al socialisme hi anirán á parar, com hi van á la mar los rius, molts dels elements zorrillistas y salmeronians que encara 's figuran que es ser avansat ser unitarista quan la llibertat de las regions seria una garantia de la major llibertat del individu.

Al regionalisme vindrán, acostantshi ab lo temps y aixó indefectiblement los ara amichs d' en Nocedal que ja desenganyats de son fídel d' altres épocas han passat temps y més temps tirantli fanch al mantell que ells tant contribuïren á colocali en las espatllas; y també vindrá acostantshi lo mateix carlisme, ja avuy esmortuït son entusiasme, sobre tot en la joventut que puja y en molts dels seus homes majors en edat que voldrien tancat pera sempre 'l período de las revolts de sanch, al veure com á la veu del regionalisme, pur é independent de compromisos, poch á poch pero seguit, los hi fugen los partidaris de montanya, aquella gent avans tan entusiasmada, carn de canó ab que feyan salvas á son rey en los camps de batalla.

Al regionalisme vindrá també á ajuntarse, més cada dia, fins á confondre ab lo temps ab ell, lo partit federalista, que es casi tot lo partit republicá de Catalunya. Tantdebó arribés aviat lo dia, en que sos adeptes se volguessin convencer de que pera fer una regió autònoma no pot ser ab sols una classe social, que tots los estats mes federals de la terra van comensar á tenir vida propia 'l dia en que 'ls pobres y 'ls richs, los treballadors y 'ls potentats de la mateixa nacionalitat s' agermanaren, ja que en uns y altres hi ha per un igual sentiments grans y generosos. Tantdebó los demá aqueix dia en que, deixant de banda per una part y altra preocupacions d' escola y d' un passut que á tots nos hi sigat fatal, los regionalistas y 'ls federalistas nos unissem estretament dintre de cada regió natural d' Espanya, ni menos las haverse fet cada una d' ellas senyora de sa casa

propia. Desenganyem-nos d' una vegada y pera sempre: no tenen de venir los de fora casa á proporcionarnos la felicitat; sigles fa que hi venen y sempre n' han portat la desgracia y la vergonya. La felicitat á Espanya es felicitat oficial y solsho es pera'ls que manan y menjan, may pera'ls que pagan y treballan. Dintre de cada una de las regions espanyolas hi ha elements propis pera arreglar las nostras cuestions interiors y proporcionarnos la sort que 'ns convingui.

Senyors: la nostra posició á Catalunya, dintre del moviment regionalista d' Espanya, va á ser de grans resultats si sabém, com sabremfer política cada dia més atrayenta y mes expansiva, emperó sens despéndrens ni d' un tan sols de nostres principis; allargant la mà al que s' acostar y, portant garantia de bona fe, fassi d' allí en avant de nostra política la seva propia; mes negantli la mà al que dihentse regionalista 's iligui ab los del centre pera arregar una credencial ó una investidura de senador ó diputat. Tenim formulat lo nostre programa, 'l nostre credo. Li hem donat cos á Manresa, devant de delegats de totas las regions de la terra catalana; l' hem comensat á desenrotllar á Reus y seguirem desenrotllantlo en las vinentas assambleas. Sabém ben bé lo que volém, per quin camí caminém y fins ahont preteném arribar algun dia. Que 'l camí es llarch encare! També 'ns ho deyan ja alguns anys enrera, y molt s' ha caminat. Mirém lo camí que hem fet y 'ns donará coratge pera 'l que 'ns falta.

Nosaltres per un costat fem la feyna, los centralistas la fan per l' altra, y encara que sembli inconcebible com tot lo d' Espanya, més treballs fan ells, polítics suicidas, pera portarnos la autonomia que nosaltres mateixos ab la nostra propaganda. ¿Quí són, sino, 'ls revolucionaris? Quí son los que fan trontollar lo trono y revoltar las poblacions grans y petites de las antigas patrias, sino ells mateixos? Ahont se troba un poble, per humil que sia, que visc i satisfet d' aquest estat de cosas? Si fins los més contraris á las nostras ideás ó 'ls indiferents per la por d' un pitjor, segons deyan, ja no 'l comprenen un pitjor, y exclaman que cayga tot y vinga 'l que vinga!

Tinguém, donehs, confiança y esperém: que 'l dia arriba. Avans, en nostras solemnitats, deyam: si 'l gran dia no 'l veym nosaltres, ja 'l veuran las generacions que 'ns succeixin. Ara ja podem estar segurs de que la veurém nosaltres mateixos la llibertat de Catalunya. Lo dia que arribi, senyors, será de satisfacció complerta per nosaltres, y l' endemá se n' alegrarán aquells que no creuran en lo catalanisme fins que vegin sas excelencias en la mateixa practica.

Tantdebó aquell dia 'ns torném á trobar altre cop en aquesta mateixa sala ajuntats com ara. Ab quin goig, ab quin inmens goig tornaré jo al Centre Catalá d' aquesta patriótica vila! Es ben cert que no celebrarem la festa major de Vilafranca; més celebrarem la festa major de la patria catalana.

HE DIT.

SECCIÓ POLÍTICA

El Imparcial, veyent lo perill que amenassa á molts pobles y tement per la gravetat del problema obrer que perilla aquest any ser mes grave que 'ls anteriors segons lo colega, pregunta: ¿Quinas solucions te pensadas 'l Govern? ¿Quins remeys disposa pera culmar la fam dels pobles?

Vaya una pregunta de fer *El Imparcial*!

¿Donchs no havíam quedat que 'l únic remey era fer algun sacrifici mes, aumentar las contribucions y cobrarla á tiros si convenia?

Ara per ara, lo que convé es fer quartos porque pugui cobrar tothom del pressupost y 's puguin sostenir tantas mitjas fortunes que gastan y derrotxan mientras dura la nómina.

Després ja ho arreglará 'l govern aixó de la miseria, aconsellat pels que com *El Imparcial* tant se deswellan pel be de la Patria.

Y sobre tot que al pas que 's va un cop pagadas las contribucions ja no'n quedaran gayres de contribuyents miserables.

Com que al que no pot pagar y crida y esvalota 'l envian á separ ab S. Pere:

* * *

La veritat es que lo que passa avuy á Espanya ab aquestas questions raya en lo inverossimil.

Un govern que ha faltat tan descaradament á la paraula donada per son President á Oviedo avans d'atrapar lo poder: que en lloch dels 100 millions de superábit hés clavarán una sangría mes á la riquesa pública; que compleixen alló de las obras públicas tan cacarejadas fent casi mes economias que en cap mes ministeri en lo de Foment; que te la opinió de tot lo pays treballador en contra seva demostrantse fins á la evidència ab los escándols diaris de molts pobles que proban clarament que qui pert lo seu pert lo seny; que ha fet anar lo principi d' autoritat tant per terra de lamanaera mes lamentable, empenyarse ara á fer efectius uns pressupostos que tothom rebutjaa pesar de ser aprobats ab tota mena d' abdicacions del poder tlegislatiu que de sobras se sap ab la legalitat ab que está constituhit, es ja 'l colmo de tot quant podriam imaginar de la política centralista.

Després de tantas componendas y humiliacions ab los contraris, per tirar avant sos descabellats plans rentistichs en lo Parlament, ara volen treure la energia pera des arregarla sobre 'ls infelissos contribuyents que si no poden pagar lo que de Madrid se 'ls hi exigeix, se 'ls tractará com á criminals de la pitjor especie.

¿Y será cobrant ab sanch que Gamazo preten nivellar los pressupostos?

¿No hi han hagut prou morts y ferits en las guerras civils espanyolas que s' hagi de tornar á tacar de sanch los carrers dels pobles que ja no poden soportar tantas vexacions y tants impostos?

¡Ah! que la política madrilenya no te entranyas ni conciencia y no comprén que no 's fa mes que excitar als pobles ab aquestos fusellaments que ara posan en moda los *liberals* espanyols:

¡Deu s' apiadi d' Espanya!

La campanya regionalista que está verificant per Galicia lo president de la «Lliga de Catalunya», don Ferrán Alsina al objecte de propagar la unió inter-regional del Nord d' Espanya, va obtenint un éxit mes cumplert de dia en dia.

Sens dupte per aixó, las ánimas petites, aquéllas que no 's mouhen mes que per las mesquinas passions politiqueras, procuran fer veurer lo contrari, á fi d' atrassar mal siga tan sols per breus moments, lo daltabaix que se 'ls acosta.

La Publicidad sobre tot, deixant apart los periodichs de Madrid, es qui mes se distingeix en aquesta campanya de inexactituds y d'odis, no veyent qu'aixis ensenya encara mes l'orella situacionera.

Y l'acompanya en la tasca *El Noticiero Universal*, qui no gosant ferho per son compte copia tot lo mal que 'n diu *La Publicidad* ab l'aditament de altrás noticias retalladas de Madrid.

¡Que s'hi ha de fer, sino tothom te la ditxa de no tenir mes afeccions que per sa patria!

La Publicidad, fent genuflexions devant de 'n Castelar ha perdut la noció de la vida real y es inútil donarli voltas.

El Noticiero, en cambi, sense criteri propi, avisador tan sols de lo que puga ocorrer, s'ha tant acostumat à pensar per boca d'altres que no veu mes vida real que la que li portan feta los colegas ab qui 's tracta.

Ni un ni altre, ni cap dels que viuhèn de la política, 's dedican à pulsar al pays, ni investigar las causas que avuy 'l conmuehen.

Que te d'estrany, donchs, que parlin y escriguin ab la *sans façon* dels extrangers al parlar d'Espanya, si, poch amants del pahis, no 'l coneixen com aquells, mes que per las cubiertas,

Perz que 's vegi l'ordre que regna entre 'ls nuatexos ministres que volen sostenirlo à cops de culata, retallem lo següent d'una correspondencia de Madrid publicada per *La Renaixensa*:

«Ja vaig dir l'altre dia que en la supressió dels jutjats lo senyor Capdepont s'ha de veure blau. Ara sí que n'ha fet una de bona! Se conta avuy que hi ha dos jutjats dels suprimits que s'han procurat recomanacions tan altas, de las que per aquí 'n diuhèn de tant *empuje*, que no hi haurá mes remey que tornarlos à posar succeheixi lo que vulgui, y per grans que sian las queixas dels demés que tambe claman y claman en va. Durant vuyt dias s'ha buscat la fórmula, y després de rumiar y més rumiar no se n'ha trobat d'altra que la mes plana y senzilla, la de dir que al copiar un escribent la llista dels jutjats condemnats per lo ministre á desapareixer, s'equivocá y posá 'ls noms de dos que havian de salvarse per altres destinats per la voluntat ministerial á anar à terra.»

Y després nos vindrán à parlar de las *necesidades de la patria, de los intereses generales del Estado* y demés falornias que tenen apresas de memoria.

LAS CONFERENCIAS DEL «CENTRE CATALÁ»

La sexta conferencia de las que quincenalment ve donan lo *Centre Catalá* d'aquesta ciutat, al objecte de propagar y defensar las bases aprobadas per la *Unió Catalanista*, en la Assamblea celebrada á Reus, versá sobre la *Importancia de la premsa*, y aná, com diguerem, á càrrech del soci don Enrich Diumaró y Grané.

Comensá lo conferenciant fent constar que no és orador ni vol serho, per la poderosa rahó de que l'hi doldria confondre ab los que com á tals passen, en aqueixos temps en que 'l cor no sent lo que diuhèn los llabis dels que fan del charlatanisme polítich una professió.

Dedicá elocüents y sentidas frases á la patriótica associació la *Unió Catalanista*, qual missió benefactara en la propaganda del re-

gionalisme comensa á donar fruyts favorables á la reconquesta de tots nostres drets en lo polítich, en lo económic y administratiu, y en lo rel·ligiós y moral.

Y entrant de plé en l' assumpto principal de la conferencia, feu constar que no está conforme ab lo cent, número de periódich ni classificació que se 'ls dona en la Estadística de la premsa, publicada ultimament per la Direcció de Seguretat del Ministeri de Foment per quan observa en aquella omissions imperdonables, que tendeixen á enfosquir y negar importancia á la idea regionalista, cada dia mes potent y mes gran als ulls del poble espanyol. Enaltí los serveys prestats al pays per tots los periódichs verament regionalistas, fent ressaltar son patriotisme, son desinterés y unitat de miras tot lo contrari de la premsa política y centralista que explota 'l periodisme com si fos una professió del moment, subjecte á la explotació mes denigrant, quant mes profitosa, pera sers malejats, sens cor y sense cap escrupol de conciencia en lo cumpliment exacte de sos debers com á fills d' aquesta desventurada mare patria.

Condempná energicament aqueix afany del reporterisme y noticierisme de la majoria de periódichs, qu' aixó, en concepte del conferenciant, és molt propens á rectificacions que causan 'l ridícul y desdiuhen de la serietat de tots los que de bons s' aprecian. Los que tal fan—digué—desconeixen per compler sa missió, y ab sos relats ó ressenyas de immoralitats y crimens y de barbárie venen conscient ó inconscientment á propagar contra la moral pública y privan á la societat y á la familia de sers estimats y útils á son progrés y benestar.

Analísá la linea de conducta qu' observá tota la premsa política centralista, á la que negá condicions pera sostindre la controversia ab los periódichs regionalistas, puig mentres aquets procuran convencer ab las nobles armas de la discussió rahonada logica y respectuosa, aquella arreballa los limits de la decencia y del decoro del llegidor y desseguida crida en son auxili als que desde 'l poder veuhen també ab mals ulls la rahó que 'ns assisteix á quants defensem lo regnat de la justicia, basada en lo progrés moral y material, polítich y administratiu del poble espanyol. Y seguint en aquest ordre de consideracions, anatematísá també la publicació de revistas taurinas, probant ab munió de datos, que 'l anomenat respectable nacional es signe vergonyós de nostre decadencia, per lo que 'l condempná ab tota la energia de un cor verament catalá.

Observant qu' en lo auditori no hi havia representació dels periódichs locals no regionalistas, vá expresar-se dolentse d' aquesta falta de consideració—en son concepte immerescuda—ja que debía y podia

esperar d' ells altres mostres de companyerisme y distinció. Ab aixó senyors,—digué— tinc un' altre mostra de lo poch que val la premsa que no te cap objectiu noble, y per aixó mateix la conduheixen per lo camí que volen tots cuants la coneixen á fondo y tenen coneixement exacte de sas debilitats y de sa falta de criteri.

Fem també un estudi de la premsa que 's dedica á la defensa dels interessos morals, materials, mercantils é industrials de Catalunya, alabant son zel y patriotisme en lo que fa referencia á la propaganda dels adelantos de nostres industria y comers y navegació.

Posa de manifest la importancia de las publicacions regionalistas y d' acort ab lo acordat en la Assamblea de Reus demostrá la necessitat de que 's treballi molt en aquest sentit al objecte d' anar formant la opinió conduhintla per lo camí del Regionalisme única forma de govern capás de salvar á aquesta desdijada Espanya dels actuals desgavells gubernamentals, que la enpobreixen y deshonoran.

Y acabá són ben pensat parlament lo senyor Diumaró, pregant á la joventut estudiosa que mostra aficions al periodisme sensat y cult patriòtic, que no olvidi jamay que 's aquesta una professió honrosa, sublim y de profit pera la consecució dels ideals de totas las regions que, com Catalunya, estudian y treballan pera 'l be comú.

RESTAURACIÓ DEL MONASTIR DE SANTA MARIA DE RIPOLL

CORONA POÈTICA

Per disposició del Excm. é Ilm. senyor doctor don Joseph Morgades y Gil: Bisbe de Vich, administrador Apostòlic de Solsona, President de la Obra de Restauració, 's fa saber als honorables poetas y prosadors que vulgan concorre ab lo frayt de llurs inspiracions á la *Corona poètica* de Nostre Senyora Santa Maria, que 'l Jurat, presidit per S. E. I., que designará de las composicions presentadas las que sian dignas d' esser admesas, estará compost pels senyors següents:

Don Joaquín Rubió y Ors.

Don Marian Aguiló y Fuster.

Mossen Jacinto Verdagué, Pbre.

Don Joseph Balari y Jovany.

Per rahó de la universalitat d' idiomas que cab en lo concurs, 'sagregarán al Jurat, si 's considera convenient, altres personas d' especial competencia llingüística per millor assegurar lo judici.

Se recorda als poetas y escriptors que 'l plasso d' admissió de composicions—que han de de dirigirse sense nom ni firma á la Diócesis de Vich—s' acaba 'l dia 24 del corrent Setembre, dia de Nostre Senyora de la Mercé.

Finalment, se recomana als autors que, sense llevar res al esperit ni á la expressió dels treballs literaris, procurin donar al mateixos la major brevetat y concisió possibles.

Vich, dia del Naixement de Nostra Senyora, del any 1893.—Per acord de S. E. I. — Llic. *Joseph Marcer y Grau*, Pbre.; Mestrescola, Secretari de Cambra.

RENAIXENSA

De las runas pedra á pedra
hem aixecat lo casal;
no plorem no d' anyoransa
ja tenim casa payral.
L'antich bressol de la patria
torna en son trono á lluhir
ja altre cop l' altiu Piréne
saluda al vell monastir.

Si fills borts lo profanaren
ab ma vil y cor malvat,
altres fills mes amorosos
de las runas l' han alsat.
Pels bons fills, lo cel que s' obri...
¡pels malvats, crits d' odi etern...!
mal repós per vòstras ànimas!
¡cóm deveu cremá á l' infern!

Las campanas quan brandejan
¡cóm remembran lo passat!
pels espays ab veu de bronzo
cridan patria y llibertat.
Comptes-reys, dintre 'ls sepulcres
sa ronca veu han sentit
y remioventse entre cendras
plens de goig s' han extremit.

Ja renaix, ja, Catalunya
¡ofre ha dit ab doisa veu,
ja reposan nostras cendras
altre cop dins de la Seu.
Y 'ls abats y reys y comptes;
d'esta rassa heroes gegants,
ja reviu, han dit á l' hora
la patria dels catalans.

Alsa 'l front, donchs, Catalunya
y olvidant tristos recorts,
tos esclats d' independència

que despertin fins als morts.
 Que á Ripoll prop l'ara santa
 tots nos hem juramentat;
 si cumplim la prometensa
 tindrem patria y llibertat.

ANTON DE P. CAPMANY,

NOTAS REGIONALISTAS

Per no poderla insertar íntegra, á causa de sa extensió, publiquem alguns trossos de la ressenya que fa *El Anunciador* de la Coruña d' alguns obsequis dedicats al senyor Alsina. Heusels aquí:

Ahir tarde 's verificá la forada al proper lloch del Pasaje, ab la qual los regionalistas corunyesos obsequiaren al president de la *Lliga de Catalunya* don Ferrán Alsina, y als regionalistas de Santiago que l'acompanyan, senyors don Alfred Brañas, don Salvador Cabeza y León y don Máxim Leyes y Posse, anant y venint los excursionistas en dos riperts disposats al efecte, que á la hora senyalada sortiren de la porta del Hotel de Fransa. Lo local designat pera 'l banquet era l' Hotel Fiol.

Lo senyor Gobernador civil, prenent per banquet polítich lo que no tenia ni podia tenir caràcter de tal, sino de festa purament regionalista y fraternal, agena á tota política, designá com delegat de la autoritat á son secretari particular don Nonito Prim, sent d'agrahir que no 'ns hagués enviat cap agent de policia.

Pero com sia que per rahons particulars, que no son del cas exposar aquí, se convingué en que 'l número de comensals no passés de vint ni tan sols hi arribés, no fou admés lo delegat á tenor de lo que preceptua la Lley, ni encara ab l' únich caràcter d' un comensal més.

Ab aquest motiu, y no una sino varias vegadas, lo senyor Prim se posá á parlar per teléfono ab lo governador de la provincia, acabant per tornar á la Coruña á bordo de la mateixa llansa de vapor que l'havia portat al Pasaje.

Ocupavan los dos centres de la taula, constituïts en altrés presidencias d'honor, los senyors don Ferrán Alsina, que tenia á cada costat al senyors Branyas (D. Alfred) y Cabeza León, y don Joseph Soto, que tenia á sa dreta al senyor Branyas (D. Gonzalo) y á sa esquerra al senyor Garcia Collazo.

Lo *menú*, etc.

Hi hagué molts y patriòtichs discursos, tots molt elocuentes, pronunciantlos los senyors don Salvador Golpe, don Lluís Carnicero, don Manúel Martinez y Perez dan Gonzale Brañas, don Joseph P. reira, don Joseph Soto, don Salvador Cabeza don Alfret Brañas y don Ferrán Alsina que recordém, encerregantse 'ls tres últims de definir y precisar la doctrina regionalista y particularment lo senyor Alsina, qui feu una exposició metódica y completa de las bases acordadas per la regió catalana.

Se donaren repetits viscas á las duas regions germanas.

L'acte d'ahir tingué un fi práctic, essent lo banquet senzillament un pretext, puig en aqueix banquet quedá sellat lo pacte d'aliança de Galicia ab Catalunya, Navarra, las Provincias Bascongadas, la de Santander y Austrias, comarcas concertadas ja pera la defensa comú del Nort contra 'l Sur, ó lo que es lo mateix contra la tirànica y empobridora centralisació, que ademés d'aniquilarnos y oprimirnos nos deshonra, procedint lo regionalisme dintre de la legalitat existent, sense sortirse may ni per cap motiu de la esfera del dret.

Aquest pacte fou sellat ab la forta abrassada que 's donaren los senyors Soto y Alsina entre las aclamacions de tots los presents.

També 'l senyor Soto fou molt aplaudit al fer ús de la paraula, com aixís mateix los avans esmentats senyors que ell parlaren en la festa que ressenyada queda, dedicant los comensals, ja aixecats, un carinyós recort al patriota abat de la Colegiata, qui no hi pogué assistir per trobarse indisposat.

A la tornada dels expedicionaris, després de las 10 de la nit, comensá una lluhida serenata coral devant del Hotel de Fransa, donada pel llorejat y entusiasta orfeó «El Eco» que cantá solsament números gallegos.

La concurrència era grandíssima en la Rua-Nova, atreta allí pel fervor que en la opció pública despertan los salvadors principis regionalistas.

Los senyors Alsina, Brañas y demés regionalistas compostelans, que foren victorejats pel poble al tornar á la fonda, invitaren al orfeó á que pujés á las habitacions que ocupan, ahont obsequiaren al mestre Castro Chané y al coro que ab tant acert dirigeix fentloshi servir pastas, vins generosos y puros abanos; y allí tornaren á cantar los mes entusiastas ayres de la patria gallega.

Aquesta segona festa acabá á las duas de la matinada.

Héus aquí ara 'ls telégramas expeditos anit ab motiu del faust aconteixement de que som cronistas:

«Joseph Pereda.—Santander.

Regionalistas gallegos reunits fraternal banquet ab representant Catalunya, lo saludan afectuosament esperant sia V. apóstol regionalisme aqueixa comarca.—Soto.»

«Manuel Murguia.—Santiago.

Regionalistas gallegos reunits fraternal banquet ab representant Catalunya, saluda entusiasme ilustre mestre fent vots per triomf santa causa patria.—Carriarte.»

«Lliga Catalunya.—Portaferrixa, 8.—Barcelona.—(Ja 'l coneixen nostres lectors.)

També foren expeditos telégramas ab igual redacció que l' anterior, á don Hernili Oloriz, Pamplona y president *Euzkarria*, Bilbao.

«Albert García Ferreiro.—Orense.

Regionalistas gallegos reunits fraternal banquet ab representant Catalunya saludan afectuosament ilustre poeta y apóstol regionalisme orensa.—*Soto.*»

També lo Centre Catalá ha rebut procedent de Pontevedra lo següent telégrama:

«Esperit regionalista desperta com convé al pays, tot convingut, acabo Galicia y dintre poch pactarem ab companys Aragó.—*Alsina.*»

Y darrerament la «Lliga de Catalunya» ha rebut també de Pontevedra altre telégrama com segueix:

«Afectuosíssima despedida al president de la «Lliga de Catalunya» organizada per los comités regionalistas gallegos. Reunió regionalista Pontevedra important y entusiasta.—*Brasés.*»

Serveixen aquets retalls pera posar la veritat en son lloch, desmentint las falsas noticias que pera desvirtuar los fets ha procurat propalar la prempsa politiquera

NOVAS

Va prenent molt increment per tot arreu la resistencia al pago de tributs de las patents d' alcohois per creurela injusta y per ser impossible poder atendre a lo que 'l govern te decretat.

Ahir y avuy son los dias destinats pera la celebració de la gran festa artística en las covas de Montserrat.

Atenentnos als travalls portats á cap per la comissió organitzadora es de preveure la molta concurrencia que assistirá á tan bonica festa.

L' Alcalde de Algaba (Sevilla) ha suferit una *cogida* per un toro, ferintlo gravement.

Heus aquí la millor condecoració que podia recullir 'l de Getafe, quan la catástrofe taurina que tant va donar que parlar á la prempsa.

Aixis tal vegada no 's repetirian aquells actes de barbarie.

Haventse decretat oficialment lo cólera en alguna població d' Espanya recomanem al nostre municipi prengui las midas necessarias pera evitar la propagació en aquesta ciutat de semblant epidemia donant ordres á tots los seus subordinats pera la vigilancia del servey sanitari.

Segons noticias fou un acte molt conmovedor los funerals celebrats á Santander en sufragi del desgraciat fill del insigne escriptor Pereda, assistinthi una concurrencia numerosíssima.

Nos associem á la trista ensemps que consoladora manifestació de pésam que gran part de la Montanya tributá á son ilustre novelista.

Segons notícies que 's reben del poble de Belchite á mes de la enfermetat sospitosa que dias ha 'ls té contrariats l' altre dia hi descarregá un furios temporal destruhint per complet la cullita de vi y oli.

¿Qué pensa fer lo senyor Gamazo devant d' un poble tan desgraciat?

¿Que també 's creu ab lo dret de ferlos hi pagar los tributs que 'ls mes bons y sans no poden pagar?

Sí; á la fi, la qüestió son quartos, no entenentse de rahons de si son verdas ni si son maduras.

La companyia que dirigeix lo primer actor don Enrich Borrás avuy nit posará en escena en lo Teatre dels Camps de Recreo lo drama en 6 actes original de don A. Moreno Gil, titulat: *El Salto del Torrente*.

Copiem del *Noticiero Universal*:

«Llegim en lo *Diari de Lleyda*:

«Son desconsoladoras las noticias que rebém de varis pobles relativas al preu que 's cotisan los rahims en los llochs ahont hi ha preu que son los menos.

No nos atrevím á senyalar tipos de valor porque fa pena consignarlos: ¡Uns quants céntims per arroba!

No pagan ni 'l trasport, ni 'l gasto dels veremadors.

Donaríam un dit de la ma porque Gamazo, lo gran «triguero» que 's descuidá de posar recárrechs als blats, fos lo primer propietari del Urgell aixís com ho es, segons diuhen de las Castillas.

Tal vegada aixís s' haurían salvat los vins dels impostos que 'ls abrumen.»

Y no hauría posat en tan desgavell á la nació espanyola.

Litografia é Imprempta de M. Brossa, Las Valls, 23.—Teléfono, 169.—SABADELL.

SECCIO D' ANUNCIS

LA VIOLETA

Gavota pera piano, original de

DON JOSEPH PUJOL Y TORRAS

'S trova de venta en casa don Florenci Grau, carrer de Gracia, número 26.